رویش روان شناسی، سال۱۴، شماره ۷، شماره پیاپی ۱۱۲، مهر ۱۴۰۴
Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal(RRJ),14(7), 2025

نقش واسطه‌ای رضایت زناشویی در رابطه بین سبک‌های دلبستگی با استرس ادراک شده در دانشجویان متاهل

The mediating role of marital satisfaction in the relationship between attachment styles and perceived stress in married students

عفت محمودی
کارشناسی ارشد روان شناسی بالینی، گروه روان شناسی بالینی، واحد تهران جنوب، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران.
نگار اسدی
کارشناسی ارشد روان شناسی بالینی، گروه روان شناسی بالینی، واحد اردبیل، دانشگاه آزاد اسلامی، اردبیل، ایران.
ام لیلا رحیمی علائی
کارشناسی ارشد روان شناسی عمومی، گروه روان شناسی، واحد ساری، دانشگاه آزاد اسلامی، ساری، ایران.
هدی علی خانی (نویسنده مسئول)
استادیار گروه روان شناسی، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش واسطه‌ای رضایت زناشویی در رابطه بین سبک‌های دلبستگی با استرس ادراک شده انجام شد. پژوهش حاضر توصیفی_همبستگی از نوع مدل یابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری این پژوهش کلیه دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب در سال تحصیلی ۱۴۰۲ بود. به‌روش نمونه‌گیری در دسترس، تعداد ۲۵۰ نفر به عوان نمونه انتخاب و در مطالعه شرکت کردند. ابزارهای این پژوهش شامل مقیاس استرس ادراک شده (PSS، کوهن و همکاران، ۱۹۸۳)، پرسشنامه دلبستگی بزرگسالان (AAQ، هازان و شاور، ۱۹۸۷) و مقیاس رضایت زناشویی انریچ (EMS، فاورز و اولسون، ۱۹۹۳) بودند. داده‌ها با استفاده از روش تحلیل معادلات ساختاری تجزیه و تحلیل شدند. نتایج تحلیل معادلات ساختاری حاکی از برازش مناسب مدل بود. یافته‌ها نشان داد که سبک دلبستگی ایمن به صورت مستقیم و غیر مستقیم از طریق رضایت زناشویی قادر به پیش‌بینی استرس ادراک شده بود (p‹۰/۰۰۱). همچنین سبک‌های دلبستگی ناایمن دوسوگرا و اجتنابی به‌صورت غیرمستقیم از طریق رضایت زناشویی توانستند استرس ادراک شده در دانشجویان متأهل را پیش‌بینی کند (p‹۰/۰۰۱). این نتایج نشان می‌دهد که سبک دلبستگی ایمن و ناایمن با توجه به نقش مهم رضایت زناشویی می‌توانند تبیین‌کننده استرس ادراک شده باشند و لزوم توجه به این عوامل در تعامل با یکدیگر در برنامه‌های کاهش استرس ادراک شده ضروری است.

واژه‌های کلیدی: *سبک‌های دلبستگی، رضایت زناشویی، استرس ادراک شده.*

Effat Mahmudi
M.A. in Clinical Psychology, Department of Clinical Psychology, South Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran.
Negar Asadi
M.A. in Clinical Psychology, Department of Clinical Psychology, Ardabil Branch, Islamic Azad University, Ardabil, Iran.
Om Leila Rahimi Alaeai
M.A. in General Psychology, Department of Psychology, Sari Branch, Islamic Azad University, Sari, Iran.
Hoda Alikhani*
Assistant Professor, Department of Psychology, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran.
Honi_revi3824@yahoo.com

Abstract

This research was conducted to investigate the mediating role of marital satisfaction in the relationship between attachment styles and perceived stress. The current study was a descriptive-correlation type of structural equation modeling. The statistical population of this research was all married students of Islamic Azad University, South Tehran branch, in the academic year of 2023. Using the available sampling method, a sample of 250 people was selected and participated in the study. Research tools included: the perceived stress scale (PSS, Cohen & et al, 1983), adult attachment questionnaire (AAQ, Hazan & Shaver, 1987), and the Enrich Marital Satisfaction scale (EMS, Fowers & Olson, 1993). The data were analyzed using the structural equation analysis method. The structural equation analysis results indicated the model's appropriate fit. The findings indicated that secure attachment style was able to predict perceived stress both directly and indirectly through marital satisfaction (p<0.001). Furthermore, both anxious and avoidant insecure attachment styles were able to predict perceived stress in married students indirectly through marital satisfaction (p<0.001). These results suggest that both secure and insecure attachment styles, considering the important role of marital satisfaction, can explain perceived stress. Therefore, it is essential to consider these factors in interaction with each other in programs aimed at reducing perceived stress.

Keywords: *Attachment Styles, Marital Satisfaction, Perceived Stress.*

نوع مقاله : پژوهشی | **دریافت :** آذر ۱۴۰۳ | **پذیرش:** دی ۱۴۰۳ | **ویرایش نهایی:** مهر ۱۴۰۴

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-19]

مقدمه

دانشگاه می‌تواند برای بسیاری از دانشجویان در زمان‌های خاصی تجربه‌ای استرس‌زا باشد، زیرا آن‌ها خواسته‌های تحصیلی، فشارهای اجتماعی و محیط‌های جدید را دنبال می‌کنند (مارتینز روبیو[1] و همکاران، ۲۰۲۳). استرس ادراک‌شده[2] یکی از اختلالات شایع در حوزه سلامت روان است که تأثیرات خود را بر دانشجویان گذاشته و زندگی‌شان را تحت تأثیر قرار می‌دهد و به تجربه ذهنی احساس غرق شدن، تنش و اضطراب در پاسخ به موقعیت‌های چالش‌برانگیز اشاره دارد (فاستر[3] و همکاران، ۲۰۲۳)؛ به عبارت دیگر، استرس ادراک‌شده به تجربه ذهنی یک فرد از واکنش‌های استرسی به عوامل مختلف داخلی یا خارجی اشاره دارد. این مفهوم به معنای درجه‌ای که یک فرد موقعیت‌های مختلف زندگی را به عنوان منشأ استرس ارزیابی می‌کند تعریف می‌شود و می‌تواند بر عملکرد تحصیلی، سلامت روان و رفاه کلی دانشجویان تأثیر منفی بگذارد و آن را به یک موضوع مهم در محیط‌های دانشگاهی تبدیل کند (ییلماز کوگار و کوگار[4]، ۲۰۲۴). مطالعات نشان داده‌اند که استرس ادراک‌شده در بین دانشجویان رایج است و تخمین زده می‌شود که بین ۵۰ تا ۸۰ درصد دانشجویان سطوح بالایی از استرس را تجربه می‌کنند (شاستر[5] و همکاران، ۲۰۲۳). علاوه بر این، پژوهش‌ها نشان داده‌اند که استرس ادراک‌شده ممکن است بر اساس عوامل فردی مانند جنسیت، قومیت و وضعیت اجتماعی-اقتصادی، اختلاف‌هایی داشته باشد؛ به عبارت دیگر، دانشجویان دختر و اقلیت می‌توانند سطوح بالاتری از استرس را گزارش کنند (گریوز[6] و همکاران، ۲۰۲۱). استرس ادراک‌شده ممکن است بر نتایج سلامت جسمانی مانند سلامت قلبی عروقی و عملکرد سیستم ایمنی تأثیر بگذارد (جورگنز[7] و همکاران، ۲۰۲۳).

با توجه به ماهیت فراگیر استرس ادراک‌شده در بین دانشجویان و اثرات مضر آن بر رفاه تحصیلی و شخصی، شناسایی راهبردهای مؤثر برای مدیریت استرس ادراک‌شده بسیار مهم است. پژوهش‌های انجام شده در سال‌های اخیر نشان می‌دهد که سبک دلبستگی[8] پیش‌بینی کننده مهمی برای استرس ادراک‌شده است (کورال و اوزیوت[9]، ۲۰۲۳). سبک دلبستگی به الگوی مشخصه یک فرد در برخورد با روابط صمیمی اشاره دارد که از طریق تجربیات ابتدایی با مراقبان و تجربیات اجتماعی بعدی شکل می‌گیرد (مارچلوسکا[10] و همکاران، ۲۰۲۴). بر اساس نظریه دلبستگی، سبک دلبستگی را می‌توان به سه دسته تقسیم کرد: دلبستگی ایمن[11]، دلبستگی مضطرب[12] و دلبستگی اجتنابی[13] (دوگان[14] و همکاران، ۲۰۲۳). سبک دلبستگی به الگوهای ارتباط با دیگران اشاره دارد که در اوایل زندگی ایجاد می‌شود که می‌تواند بر روابط و سلامت روان افراد در طول عمر تأثیر بگذارد. افراد دارای سبک‌های دلبستگی ناایمن، به‌ویژه آن‌هایی که دلبستگی مضطرب دارند، سطوح بالاتری از استرس ادراک‌شده را نسبت به افراد دارای سبک‌های دلبستگی ایمن گزارش کرده‌اند (ژنگ[15] و همکاران، ۲۰۲۰). مطالعه‌ای که در بین دانشجویان دانشگاه انجام شد، نشان داد که اضطراب دلبستگی و اجتناب هر دو پیش‌بینی کننده‌های قابل‌توجهی برای استرس ادراک‌شده هستند، سطوح بالاتر هر دو سبک دلبستگی با سطوح بالاتر استرس ادراک‌شده مرتبط است (لروکس و رایت[16]، ۲۰۲۰). به‌علاوه مشخص شده است افراد دارای سبک‌های دلبستگی اجتنابی سطوح بالاتری از استرس ادراک‌شده را در پاسخ به ارزیابی اجتماعی گزارش کردند که تأثیر دلبستگی بر واکنش‌پذیری استرس را برجسته می‌کند (شتچه و موستاکا[17]، ۲۰۲۱). ملکی (۱۴۰۱) در پژوهش خود به این نتیجه رسید که سبک‌های دلبستگی نقش مهمی در پیش‌بینی استرس ادراک شده دارند.

اگرچه به نظر می‌رسد سبک‌های دلبستگی در دانشجویان متأهل به میزان قابل توجهی در استرس ادراک شده آن‌ها نقش دارند، اما مسیرهای دیگری نیز وجود دارند که می‌توانند نقش مهمی را در استرس ادراک شده ایفا کنند و به نوعی نقش واسطه داشته باشند. رضایت زناشویی[18] یکی از مسیرهایی است که نقش مهمی را در استرس ادراک شده ایفا می‌کند (ایشیک و کایا[19]، ۲۰۲۲). رضایت زناشویی به میزان شادی، خشنودی و رضایتی اطلاق می‌شود که فرد در ازدواج یا رابطه صمیمی خود تجربه می‌کند که می‌تواند تحت تأثیر عوامل فردی و بین فردی مانند مهارت‌های

1 Martínez-Rubio
2 perceived stress
3 Foster
4 Yılmaz Koğar & Koğar
5 Shuster
6 Graves
7 Jurgens
8 attachment style
9 Kural & Özyurt
10 Marchlewska
11 secure attachment
12 anxious attachment
13 avoidant attachment
14 Dugan
15 Zheng
16 Le Roux & Wright
17 Schetsche & Mustaca
18 marital satisfaction
19 Işık & Kaya

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-19]

ارتباطی، حل تعارض، رشد شخصی و حمایت عاطفی قرار گیرد (دوبروولسکا[1] و همکاران، ۲۰۲۰). رضایت زناشویی یک پیش‌بینی کننده مهم برای سلامت روان است، زیرا با سطوح پایین‌تر استرس، افسردگی و مشکلات سلامت جسمانی مرتبط است (جنکینز[2] و همکاران، ۲۰۲۰). مطالعه‌ای که در بین دانشجویان متأهل در ایالات‌متحده انجام شد نشان داد که حمایت از همسر پیش‌بینی کننده قابل توجهی برای سطوح پایین استرس ادراک‌شده است، حمایت از همسر می‌تواند شامل اشکال مختلف حمایت عاطفی، اطلاعاتی و ملموس باشد که توسط همسر یا شریک زندگی ارائه می‌شود (مک نالتی[3] و همکاران، ۲۰۲۱). از سویی پژوهش‌ها نشان می‌دهند که بین رضایت زناشویی و سبک‌های دلبستگی رابطه وجود داشته باشد. نیک منش و همکاران (۱۴۰۱) در پژوهش خود به این نتیجه دست یافتند که سبک‌های دلبستگی می‌توانند پیش‌بینی کننده رضایت زناشویی در زوجین باشند. لی[4] و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهش خود بیان کردند که سبک دلبستگی ناایمن می‌تواند رضایت زناشویی را کاهش دهد.

فهم دقیق نقش واسطه‌ای رضایت زناشویی در این رابطه می‌تواند کمک کند تا مداخلات و رویکردهای درمانی مناسبی برای کمک به افراد در بهبود مدیریت استرس و پیامدهای سلامت روانی شناسایی شود. همان‌طور که بیان شد متغیرهای سبک‌های دلبستگی و رضایت زناشویی با اثراتی که بر روی فرد دارند، می‌توانند استرس ادراک شده در آن‌ها را تحت تأثیر قرار دهند. با در نظر گرفتن مشکلات برآمده از رنج حاصل از استرس، لزوم کاهش نشانگان بالینی آن، با توجه به سبک‌های دلبستگی و رضایت زناشویی و افزایش شاخصه‌های بهزیستی روان‌شناختی و اقدام به‌موقع برای این دسته از افراد کمک شایانی خواهد کرد. همچنین با بازبینی پیشینه پژوهشی مرتبط، نقش هر کدام از سبک‌های دلبستگی و رضایت زناشویی مورد تأیید قرارگرفته است، ولی به دلیل خلأ پژوهشی درباره نقش واسطه‌ای رضایت زناشویی بین سبک‌های دلبستگی با استرس ادراک شده، پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش واسطه‌ای رضایت زناشویی در رابطه بین سبک‌های دلبستگی با استرس ادراک شده در دانشجویان متأهل انجام شد.

روش

پژوهش حاضر توصیفی- همبستگی از نوع مدل یابی معادلات ساختاری بود. جامعه آماری این پژوهش کلیه دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران جنوب در سال تحصیلی ۱۴۰۲ بود. حجم نمونه به توصیه کلاین (۲۰۱۱)، ۲/۵ برابر تعداد ماده‌های پرسشنامه‌ها است. در پژوهش حاضر با توجه به تعداد گویه‌های ابزارها (جمعاً ۸۴ ماده) و ضرب آنها در ۲/۵، حجم نمونه ۲۱۰ نفر انتخاب شد که با احتمال ریزش در مجموع ۲۵۰ نفر به عنوان نمونه در نظر گرفته شد. روش نمونه‌گیری به شیوه در دسترس انجام گردید. ملاک‌های ورود به پژوهش عبارت بود از رضایت آگاهانه جهت شرکت در پژوهش، دانشجو و متاهل بودن و مراجعه نکردن به روان‌شناس و روان‌پزشک در یک سال گذشته و ملاک‌های خروج از پژوهش نیز عدم تمایل به ادامه شرکت در پژوهش و پاسخ ندادن به بیش از پنج درصد سؤال‌ها بود. شرکت‌کنندگان به صورت آنلاین از طریق لینک دعوت پاسخگویی به پرسشنامه‌های این پژوهش در برنامه‌های واتس آپ، تلگرام و ایتا، به پرسشنامه‌های موجود در پرس‌لاین پاسخ دادند. در پرسشنامه‌ها برای رعایت اصول اخلاقی این عنوان قید شده بود که اطلاعات هر پرسشنامه کاملاً به‌صورت محرمانه بود. در نهایت، داده‌ها با استفاده از روش تحلیل معادلات ساختاری و با نرم‌افزارهای SPSS و AMOS نسخه ۲۴ تحلیل شدند.

ابزار سنجش

مقیاس استرس ادراک شده[5] (PSS): این مقیاس توسط کوهن[6] و همکاران در سال ۱۹۸۳ طراحی شده است که دارای ۱۴ سؤال برای سنجش استرس ادراک شده طی یک ماه گذشته است. هدف این مقیاس سنجش استرس، افکار و احساسات استرس‌زا و میزان کنترل و غلبه بر فشار روانی درک شده است. این مقیاس دو زیر مقیاس دارد: الف) خرده مقیاس ادراک منفی از استرس و ب) خرده مقیاس ادراک مثبت از استرس. روش نمره‌گذاری این مقیاس بر اساس طیف لیکرت پنج درجه‌ای از هرگز (نمره صفر) تا خیلی زیاد (نمره چهار) است. نمره‌گذاری ۷ سؤال این مقیاس به‌صورت معکوس است (سؤالات ۴، ۵، ۶، ۷، ۹، ۱۰ و ۱۳) و دامنه نمرات از صفر تا ۵۶ است. کسب نمرات بالا به معنای استرس ادراک شده بیشتر است. کوهن و همکاران (۱۹۸۳) ضریب همسانی درونی را برای زیر مقیاس‌های این مقیاس ۰/۸۴ تا ۰/۸۶ گزارش نمودند. روایی این آزمون در نسخه اصلی به روش همگرا با مقیاس رویدادهای استرس‌زا بین ۰/۵۲ تا ۰/۷۶ گزارش شد (کوهن و همکاران، ۱۹۸۳). در

1 Dobrowolska
2 Jenkins
3 McNulty
4 Li
5 perceived stress scale
6 Cohen

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-19]

پژوهش محمدی و همکاران (۱۴۰۱) نیز میزان همسانی درونی بر اساس آلفای کرونباخ ۰/۸۴ و روایی همگرا با استفاده از پرسشنامه اضطراب بک ۰/۶۳ محاسبه شد. در پژوهش حاضر همسانی درونی این ابزار به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۱ محاسبه شد.

پرسشنامه دلبستگی بزرگسالان[1] (AAQ): پرسشنامه دلبستگی بزرگسالان توسط هازان و شاور[2] (۱۹۸۷) ساخته شده است. این پرسشنامه مشتمل بر ۱۵ ماده که بر روی یک لیکرت ۵ درجه‌ای (به هیچ وجه با خصوصیات من تطابق ندارد =۱ تا کاملاً با خصوصیات من تطابق دارد= ۵) پاسخ داده می‌شود و سه سبک دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا را ارزیابی می‌کند. سازندگان ضمن تأیید روایی سازه مدل سه عاملی پرسشنامه، مقدار آلفای کرونباخ بالاتر از ۰/۷۰ را برای عامل‌های پرسشنامه گزارش کرده‌اند. همچنین سازندگان همسانی درونی ۰/۶۹ الی ۰/۷۵ را برای پرسشنامه گزارش کرده‌اند. بادفیلد[3] و همکاران (۲۰۲۰) مقدار آلفای کرونباخ ۰/۷۳ تا ۰/۸۳ را برای خرده مقیاس‌های پرسشنامه گزارش داده‌اند. در پژوهش لوی و دیویس (۱۹۸۸)، همبستگی پرسشنامه سبک دلبستگی با خرده‌مقیاس‌های پرسشنامه سبک‌های عشق استرنبرگ (۱۹۸۶) محاسبه شد. به این صورت که همبستگی سبک دلبستگی ایمن با خرده‌مقیاس‌های صمیمیت، تعهد و هوس به ترتیب ۰/۲۵، ۰/۱۹ و ۰/۱۸ و همبستگی بین سبک دلبستگی دوسوگرا با خرده‌مقیاس‌های صمیمیت (۰/۲۴-)، تعهد (۰/۲۱-) و هوس (۰/۲۴-) و همچنین همبستگی بین سبک دلبستگی اجتنابی با صمیمیت (۰/۳۲-)، تعهد (۰/۲۸-) و هوس (۰/۲۴-) به‌دست آمد که نشان‌دهنده روایی همگرا پرسشنامه است. در ایران پاکدامن (۱۳۸۰) ضمن تأیید روایی محتوایی پرسشنامه، پایای پرسشنامه را به‌صورت بازآزمایی یک ماهه بین ۰/۳۶ تا ۰/۷۲ برای سه عامل پرسشنامه گزارش کرده است. در پژوهش حاضر مقدار آلفای کرونباخ به دست آمده برای سه سبک دلبستگی ایمن، اجتنابی و دوسوگرا به ترتیب ۰/۷۴، ۰/۸۱ و ۰/۷۹ بود.

مقیاس رضایت زناشویی انریچ[4] (EMS): مقیاس رضایت زناشویی انریچ توسط فاورز و اولسون[5] (۱۹۹۳) تهیه شد و که فرم ۴۷ سؤالی آن شامل ۱۲ مؤلفه است که عبارت‌اند از: پاسخ قراردادی، رضایت زناشویی، ویژگی‌های شخصیتی، ارتباط زناشویی، حل تعارض، نظارت مالی، فعالیت‌های مربوط به اوقات فراغت، روابط جنسی، ازدواج و فرزندان، بستگان و دوستان، نقش‌های مساوات‌طلبی و جهت‌گیری عقیدتی ساخته شده است. نمره‌گذاری این ابزار بر روی طیف مقیاس لیکرت پنج گزینه‌ای از کاملاً موافق (۵) تا کاملاً مخالف (۱) است. ضریب آلفای کرونباخ این پرسش‌نامه ۰/۸۶ گزارش شده است و همچنین روایی محتوایی آن ۰/۸۱ به دست آمد (فاورز و اولسون، ۱۹۹۳). سلیمانیان (۱۳۷۳) ضریب پایایی این پرسشنامه از طریق ضریب آلفای کرونباخ را عدد ۰/۹۳ به دست آورد و همچنین روایی محتوایی آن ۰/۷۸ به دست آمد. همسانی درونی این پرسشنامه در پژوهش حاضر با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۸ به دست آمد.

یافته ها

۱۶۴ نفر (۵۶/۶ درصد) از شرکت‌کنندگان پژوهش خانم و ۸۶ نفر (۳۴/۴ درصد) آقا بودند. از نظر مقطع تحصیلی ۱۵۷ نفر (۶۲/۸ درصد) دارای تحصیلات لیسانس، ۶۳ نفر (۲۵/۲ درصد) دارای تحصیلات کارشناسی ارشد و ۳۰ نفر (۱۲ درصد) دارای تحصیلات دکتری بودند. لازم به ذکر است که میانگین و انحراف استاندارد سنی شرکت‌کنندگان پژوهش به ترتیب برابر با ۲۷/۵۰ و ۹/۳۶ سال بود. در جدول ۱ ضرایب همبستگی پیرسون و شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش ذکر شده است.

جدول ۱. ضرایب همبستگی پیرسون و شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

	۱	۲	۳	۴	۵
۱- دلبستگی ایمن	۱				
۲- دلبستگی اجتنابی	-۰/۴۷۸**	۱			
۳- دلبستگی دوسوگرا	-۰/۵۴۳**	۰/۶۸۴**	۱		
۴- رضایت زناشویی	۰/۶۱۲**	-۰/۷۰۱**	-۰/۶۷۲**	۱	
۵- استرس ادراک شده	-۰/۵۷۳**	۰/۶۰۷**	۰/۶۰۱**	-۰/۸۲۱**	۱
میانگین	۲۰/۵۵	۱۶/۱۸	۱۴/۱۴	۱۸۲/۹۲	۳۷/۲۵
انحراف معیار	۳/۵۹	۵/۷۴	۴/۲۴	۲۳/۹۴	۷/۴۹
کجی	۰/۰۶۷	۰/۴۹۰	۰/۲۶۳	۰/۱۱۲	۰/۶۰۲
کشیدگی	-۱/۲۰۴	-۰/۳۸۳	-۰/۷۶۵	-۱/۱۰۲	-۰/۰۵۲

1 adult attachment questionnaire
2 Hazan & Shaver
3 Bodfield
4 The Enrich Marital Satisfaction scale
5 Fowers & Olson

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-19]

* P‹۰/۰۵ **P‹۰/۰۱

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، بین دلبستگی ایمن (p<۰/۰۱، r=-۰/۵۷۳)، دلبستگی اجتنابی (p<۰/۰۱، r=۰/۶۰۷)، دلبستگی دوسوگرا (p<۰/۰۱، r=۰/۶۰۱) و رضایت زناشویی (p<۰/۰۱، r=-۰/۸۲۱)، با استرس ادراک شده رابطه معناداری داشتند. همچنین میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش همراه با کجی و چولگی بررسی شده است. پیش از تحلیل داده‌ها مفروضه‌های نرمال بودن و عدم هم خطی بررسی شد که نتایج آن در ادامه بیان می‌شود. محاسبه چولگی و کشیدگی هر یک از متغیرهای مشهود، روشی رایج برای ارزیابی نرمال بودن است. چو و بنتلر[1] (۱۹۹۵) نقطه برش ۳ ± را برای مقدار چولگی مناسب می‌دانند. برای شاخص کشیدگی نیز به طور کلی مقادیر بیش از ۱۰ ± در مدل یابی معادلات ساختاری مسئله آفرین است (کلاین[2]، ۲۰۱۱). مقادیر به دست آمده برای چولگی و کشیدگی متغیرها حاکی از تحقق پیش فرض نرمال بودن در متغیرهای پژوهش دارد. برای بررسی مفروضه‌ی عدم هم خطی از آماره‌های عامل تورم واریانس (VIF) و شاخص تحمل استفاده شد که با توجه به اینکه هیچ یک از مقادیر مربوط به شاخص تحمل کمتر از ۰/۴۰ و هیچ یک از مقادیر مربوط به عامل تورم واریانس بیشتر از ۱۰ نیستند، بر این اساس می‌توان نسبت به مفروضه عدم هم خطی نیز اطمینان حاصل کرد. به منظور آزمون مدل مورد نظر یعنی بررسی نقش واسطه‌گری رضایت زناشویی از روش تحلیل مسیر استفاده شد. پارامترهای اندازه‌گیری روابط مستقیم در جدول ۲ ارائه شده است.

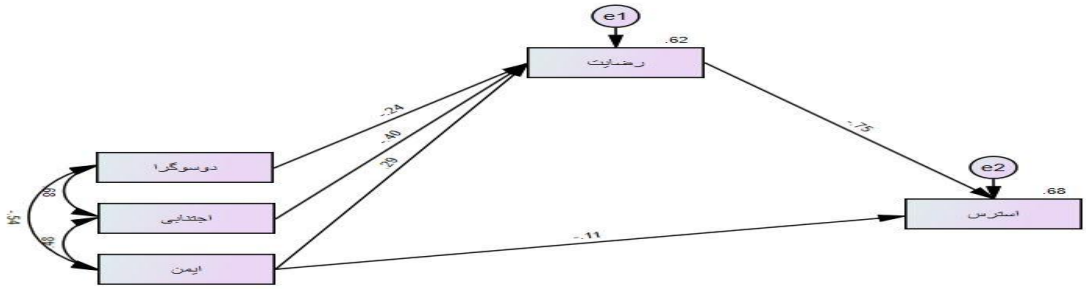

شکل ۱. مدل اصلاح شده پیش‌بینی استرس ادراک شده بر اساس سبک‌های دلبستگی با نقش واسطه‌ای رضایت زناشویی

در شکل ۱ مدل اصلاح شده‌ی پژوهش حاضر پس از حذف مسیرهای غیر معنادار رسم شده است. بدین معنا که مسیرهایی که معنادار نبودند اصلاح و حذف شدند (p>۰/۰۰۱) و همچنین مسیرهای مستقیم و غیرمستقیم بین متغیرهای پژوهش با استرس در جدول ۲ و ۳ ذکر شده است.

جدول ۲. ضرایب مسیر مستقیم اثرات متغیرها و معنی‌داری پارامترهای برآورد شده

متغیر پیش‌بین	متغیر ملاک	برآورد	انحراف استاندارد	آماره (t)	سطح معناداری
دلبستگی ناایمن دوسوگرا	رضایت زناشویی	-۱/۳۷۰	۰/۳۱۹	-۴/۲۹۰	۰/۰۰۱
دلبستگی ناایمن اجتنابی	رضایت زناشویی	-۱/۶۵۱	۰/۲۲۷	-۷/۲۷۲	۰/۰۰۱
دلبستگی ایمن	رضایت زناشویی	۱/۹۳۰	۰/۳۱۵	۶/۱۲۳	۰/۰۰۱
دلبستگی ایمن	استرس ادراک شده	-۰/۲۳۶	۰/۰۹۴	-۲/۵۰۰	۰/۰۰۱
رضایت زناشویی	استرس ادراک شده	-۰/۲۳۵	۰/۰۱۴	-۱۶/۶۵۱	۰/۰۰۱

همان‌طور که در جدول ۲ مشاهده می‌شود تمام متغیرهایی که مسیرهای مستقیم آن‌ها به متغیر ملاک دارای مقدار T بزرگ‌تر یا کوچک‌تر از ۱/۹۶± است تأثیر معنی‌داری (p‹۰/۰۰۱) بر متغیر ملاک دارند و مسیرهای غیر معنادار از مدل حذف شدند.

جدول ۳. ضرایب مسیر غیرمستقیم اثرات متغیرها و معنی‌داری پارامترهای برآورد شده با بوت استراپ

مسیر	Bootstrap	حد پایین	حد بالا	سطح معناداری
دلبستگی ناایمن دوسوگرا← رضایت زناشویی← استرس ادراک شده	۰/۳۲۲	۰/۲۰۵	۰/۴۵۳	۰/۰۰۱
دلبستگی ناایمن اجتنابی← رضایت زناشویی← استرس ادراک شده	۰/۳۸۹	۰/۲۹۱	۰/۴۸۸	۰/۰۰۱

1 Chou & Bentler
2 Kline

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-19]

دلبستگی ایمن← رضایت زناشویی← استرس ادراک شده	-۰/۴۵۴	-۰/۶۱۳	-۰/۳۱۲	۰/۰۰۱

با توجه به جدول ۳ می‌توان مشاهده کرد که اثر غیرمستقیم متغیر دلبستگی ناایمن دوسوگرا به متغیر استرس ادراک شده از طریق رضایت زناشویی معنی‌دار است (p<۰/۰۰۱، b = ۰/۳۲۲). همچنین اثر غیرمستقیم متغیر دلبستگی ناایمن اجتنابی به متغیر استرس ادراک شده از طریق رضایت زناشویی معنی‌دار است (p<۰/۰۰۱، b = ۰/۳۸۹). در نهایت اثر غیرمستقیم متغیر دلبستگی ایمن به متغیر استرس ادراک شده از طریق رضایت زناشویی معنی‌دار است (p<۰/۰۰۱، b = -۰/۴۵۴). در جدول ۴ شاخص‌های برازش مدل اصلاح شده ذکر شده است.

جدول ۴. شاخص‌های برازش مدل

شاخص برازندگی	دامنه قابل‌پذیرش	مدل مفروض
نسبت خی‌دو به درجه آزادی	کم‌تر از ۵	۱/۰۳
درجه آزادی	-	۲
شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)	بزرگ‌تر از ۰/۹۰	۰/۹۹
شاخص برازندگی فزاینده (IFI)	بزرگ‌تر از ۰/۹۰	۰/۹۹
شاخص نیکویی برازش (GFI)	بزرگ‌تر از ۰/۹۰	۰/۹۹
شاخص برازش هنجار شده (NFI)	بزرگ‌تر از ۰/۹۰	۰/۹۹
ریشه دوم برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA)	کم‌تر از ۰/۰۸	۰/۰۴
ریشه دوم میانگین مربعات باقی‌مانده (SRMR)	کم‌تر از ۰/۰۸	۰/۰۳

شاخص‌های برازش در جدول ۴ نشان‌دهنده‌ی برازش عالی داده‌ها با مدل اصلاح شده است. با توجه به شکل ۱ و جدول ۳ سبک دلبستگی ایمن به صورت مستقیم و غیر مستقیم و سبک‌های دلبستگی ناایمن دوسوگرا و اجتنابی به‌صورت غیرمستقیم از طریق رضایت زناشویی توانستند استرس ادراک شده در دانشجویان متأهل را پیش‌بینی کند.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش واسطه‌ای رضایت زناشویی در رابطه بین سبک‌های دلبستگی با استرس ادراک شده در دانشجویان متأهل انجام شد. یافته پژوهش حاکی از آن بود که سبک دلبستگی ناایمن دوسوگرا به‌صورت غیرمستقیم از طریق رضایت زناشویی توانستند استرس ادراک شده در دانشجویان متأهل را پیش‌بینی کند. این یافته با نتایج مک نالتی و همکاران، (۲۰۲۱)، لی و همکاران (۲۰۲۱) و ملکی (۱۴۰۱) همسو بود. در تبیین این یافته از پژوهش حاضر می‌توان بیان کرد که افرادی که دارای سبک دلبستگی ناایمن دوسوگرا هستند، معمولاً تجربه‌ای از عدم ثبات عاطفی در روابط خود دارند. این افراد به شدت به تأیید و محبت همسر خود نیاز دارند، اما در عین حال، ممکن است از ترس ترک شدن یا عدم توجه، دچار اضطراب شوند (کورال و اوزیوت، ۲۰۲۳). این احساس ناامنی می‌تواند به نوعی انتظار برای تنش و استرس در روابط آن‌ها تبدیل شود و در نتیجه آن‌ها را به سمت رفتارهای وابسته و جستجوی پیوسته تأیید سوق دهد. رفتار این افراد به وضوح می‌تواند بر روی کیفیت روابط زناشویی‌شان تأثیر بگذارد. نیاز مداوم به توجه و تأیید می‌تواند به ایجاد تنش در رابطه منجر شود. زمانی که این تنش‌ها درک نشود یا برطرف نگردد، کیفیت رابطه کاهش می‌یابد و این کاهش کیفیت می‌تواند منجر به بروز احساسات منفی و عدم رضایت زناشویی شود. در نتیجه، فردی این سبک دلبستگی را دارد، ممکن است به تدریج احساس کند که رابطه‌اش پایدار نیست و دچار اضطراب و استرس عمیق‌تری می‌شود. همچنین زمانی که فرد دارای دلبستگی ناایمن دوسوگرا نتواند رضایت کافی از رابطه‌اش بگیرد، این حالت می‌تواند تأثیرات منفی بر روی حس خودپنداری و وضعیت عاطفی او بگذارد. چنین حالتی به افزایش استرس ادراک شده منجر می‌شود، زیرا عدم رضایت در رابطه زناشویی ممکن است مشکلات روانی و عاطفی دیگری را تشدید کند (مک نالتی و همکاران، ۲۰۲۱). در این پژوهش و با توجه به متغیرهای بررسی شده سبک دلبستگی ناایمن دوسوگرا نتوانست به‌صورت مستقیم استرس ادراک شده را پیش‌بینی کند و احتمالا این سبک دلبستگی از طریق احساسات و کیفیت روابط زناشویی تأثیر خود را نشان می‌دهد و در واقع، تأثیر آن بر روی استرس ادراک شده به واسطه رضایت زناشویی به وقوع می‌پیوندد. بنابراین، عدم رضایت در رابطه به‌عنوان یک واسطه مهم عمل می‌کند و سبب می‌شود که استرس و اضطراب در افراد بیشتر شود، در حالی که خود سبک دلبستگی به تنهایی نمی‌تواند به‌طور مستقیم این استرس را پیش‌بینی کند.

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-19]

از طرف دیگر یافته دیگر پژوهش نشان داد که سبک دلبستگی ناایمن اجتنابی به‌صورت غیرمستقیم از طریق رضایت زناشویی توانست استرس ادراک شده در دانشجویان متأهل را پیش‌بینی کند. این یافته با نتایج مک نالتی و همکاران، (۲۰۲۱)، لی و همکاران (۲۰۲۱) و ملکی (۱۴۰۱) همسو بود. در تبیین یافته‌ی فوق می‌توان گفت افرادی که از سبک دلبستگی اجتنابی برخوردارند، اغلب احساس ناراحتی می‌کنند و تلاش می‌کنند تا اعتماد کامل به دیگران را برقرار کنند. همچنین، افرادی که در تکیه به دیگران با مشکلات روبرو می‌شوند، ممکن است وقتی دیگران به آن‌ها نزدیک می‌شوند، احساس نگرانی و اضطراب کنند. آن‌ها ممکن است حس کنند که دیگران اغلب بیشتر از حدی که با آن‌ها راحت باشند، سعی در برقراری ارتباط صمیمی دارند (دوگان و همکاران، ۲۰۲۳). افرادی که سبک دلبستگی اجتنابی را دارند، ممکن است به راهبردهای مقابله اجتنابی مانند دوری جویی از منابع استرس اتکا کنند. این امر به عنوان یک راهی برای مدیریت استرس واکنشی به نظر می‌رسد. به‌علاوه، رابطه میان رضایت زناشویی و میزان تطابق بین شرایط فعلی و انتظارات پیش‌بینی‌شده در یک ارتباط زناشویی، به عنوان یک معیار مهم، نقش اساسی در فهم وضعیت ارتباط زناشویی ایفا می‌کند. از طرفی، ناکافی بودن مهارت‌های عاطفی می‌تواند به تفسیرهای نادرست، تشدید ناراحتی عاطفی و افزایش تنش‌ها در زندگی زناشویی منجر شود (ژنگ و همکاران، ۲۰۲۰). افراد با سبک دلبستگی اجتنابی به محض اینکه با چالشی در رابطه خود مواجه شود به دلیل عدم توانایی در مدیریت احساسات و استفاده از راهبردهای مقابله‌ای کارآمد نمی‌توانند آن چالش را مدیریت کنند و این موضوع بر رضایت زناشویی تأثیر می‌گذارد. افرادی که دارای سبک دلبستگی اجتنابی هستند، در شرایطی که کاهش رضایت زناشویی را تجربه می‌کنند، ممکن است به راهبردهای مقابله‌ای اجتنابی مانند دوری عاطفی متوسل شوند که این ممکن است منجر به افزایش استرس ادراک‌شده شود. همانند فرضیه قبلی و با توجه به متغیرهای بررسی شده سبک دلبستگی ناایمن اجتنابی نتوانست به‌صورت مستقیم استرس ادراک شده را پیش‌بینی کند و احتمالا این سبک دلبستگی از طریق احساسات و کیفیت روابط زناشویی تأثیر خود را نشان می‌دهد و در واقع، تأثیر آن بر روی استرس ادراک شده به واسطه رضایت زناشویی به وقوع می‌پیوندد. بنابراین، عدم رضایت در رابطه به‌عنوان یک واسطه مهم عمل می‌کند و سبب می‌شود که استرس و اضطراب در افراد بیشتر شود، در حالی که خود سبک دلبستگی به تنهایی نمی‌تواند به‌طور مستقیم این استرس را پیش‌بینی کند.

سبک دلبستگی ایمن به‌صورت مستقیم و غیرمستقیم از طریق رضایت زناشویی توانستند استرس ادراک شده در دانشجویان متأهل را پیش‌بینی کند. این یافته با نتایج مک نالتی و همکاران، (۲۰۲۱)، لی و همکاران (۲۰۲۱) و نیک منش و همکاران (۱۴۰۱) همسو بود. در تبیین این یافته می‌توان اذعان داشت که سبک دلبستگی به عنوان یک الگوی رفتاری اولیه که در ارتباطات بین فردی شکل می‌گیرد، می‌تواند نقش مهمی در پیش‌بینی استرس ادراک شده در روابط انسانی ایفا کند. این الگوی رفتاری بر اساس تجربه‌های اولیه فرد در ارتباط با والدین و افراد نزدیک به او شکل می‌گیرد و از طریق آن فرد به خودش و دیگران وابستگی و اعتماد خود را تعیین می‌کند (لی و همکاران، ۲۰۲۱). افراد دارای سبک دلبستگی ایمن معمولاً احساس راحتی و اطمینان در روابط عاطفی خود دارند. این افراد به‌خوبی می‌توانند به نیازهای عاطفی خود پاسخ دهند و در عین حال توانایی مدیریت تنش‌ها و چالش‌های زندگی را دارند. لذا، این اطمینان و امنیت عاطفی موجب می‌شود که آن‌ها استرس و فشارهای روزمره را به‌خوبی مدیریت کنند. در نتیجه، سبک دلبستگی ایمن می‌تواند به‌صورت مستقیم، با کاهش احساساتی مانند اضطراب و استرس، منجر به کاهش استرس ادراک شده شود. از سویی دیگر افرادی که الگوی دلبستگی امن دارند و از رابطه زناشویی با رضایت بهره‌مند هستند، معمولاً بهتر موفق به حل مسائل روابطی هستند و احساس کنترل و تعادل در روابط خود دارند؛ بنابراین، اگر فردی الگوی دلبستگی ایمن داشته باشد و از رابطه زناشویی خود رضایت داشته باشد، احتمالاً در موقعیت‌های استرس‌زا توانایی بهتری برای مواجهه با این وضعیت‌ها دارد و از طریق حل مسائل بهتر می‌تواند با این وضعیت‌ها مقابله کند. از این رو، می‌توان گفت که الگوی دلبستگی ایمن از طریق رضایت زناشویی می‌تواند استرس ادراک شده در روابط را پیش‌بینی کند و در مقابل آن مقاومت ایجاد کند (لروکس و رایت، ۲۰۲۰).

در مجموع می‌توان نتیجه‌گیری کرد که سبک‌های دلبستگی و رضایت زناشویی نقش مهمی در استرس ادراک شده ایفا می‌کنند. سبک‌های دلبستگی از طریق نقشی که بر رضایت زناشویی دارند، می‌توانند بر درک فرد از زندگی زناشویی تأثیر بگذارند و استرس ادراک شده را کاهش یا افزایش دهند. در واقع سبک‌های دلبستگی به واسطه ارتباط و تأثیری که بر رضایت زناشویی می‌گذارند، می‌توانند بر استرس ادراک شده تأثیر داشته باشند؛ بنابراین درک بهتر از سبک‌های دلبستگی در رابطه با استرس ادراک شده یک عنصر کلیدی در ارزیابی میزان استرس در دانشجویان متأهل است. از محدودیت‌های پژوهش حاضر می‌توان به نوع روش پژوهش اشاره کرد که به‌تبع از نظر تعیین روابط علت و معلولی محدودیت دارند. همچنین به دلیل استفاده از روش نمونه‌گیری در دسترس، در تعمیم یافته‌ها به سایر گروه‌ها باید احتیاط نمود. پیشنهاد می‌شود در مطالعات آتی از روش نمونه‌گیری تصادفی برای بررسی این متغیرها استفاده شود تا تعمیم آن به سایر جوامع آماری آسان‌تر شود و همچنین به متغیرهای دیگری که می‌توانند استرس ادراک شده در دانشجویان را بیشتر مشخص کنند، توجه شود. به طور کلی می‌توان از یافته‌های این پژوهش نتیجه گرفت که عوامل روان‌شناختی متعددی در تعامل با همدیگر می‌توانند در استرس ادراک شده در دانشجویان متأهل نقش داشته باشند. در این پژوهش به بررسی نقش متغیرهای سبک‌های دلبستگی با نقش واسطه‌ای رضایت زناشویی در پیش‌بینی استرس ادراک شده پرداخته شد که

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-19]

نتایج نشان داد سبک دلبستگی ایمن و اجتنابی همراه با رضایت زناشویی نقش کلیدی در استرس ادراک شده دارند و لزوم توجه به این عوامل در تعامل با یکدیگر در برنامه‌های کاهش استرس ضروری است.

منابع

پاکدامن، ش. (۱۳۸۰). *بررسی ارتباط بین دلبستگی و جامعه طلبی در نوجوانی*. رساله دکتری روانشناسی عمومی، دانشکده روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه تهران.

محمدی، م؛ سوداگر، ش؛ و بهرامی هیدچی، مریم. (۱۴۰۱). نقش میانجی‌گری مکانیسم‌های دفاعی در پیش‌بینی استرس ادراک شده بر اساس سبک‌های دلبستگی بیماران مبتلا به کووید -۱۹. *مطالعات روان‌شناختی*، ۱۸(۱)، ۶۹-۸۱. https://doi.org/10.22051/psy.2022.36951.2486

ملکی، ب. (۱۴۰۱). رابطه سبک‌های دلبستگی و حس انسجام با استرس ادراک‌شده در سالمندان مقیم سرای سالمندان در دوران شیوع بیماری کرونا: نقش میانجی هوش معنوی. *روان‌شناسی پیری*، ۸(۱)، ۱۰۳-۸۷. https://doi.org/10.22126/jap.2022.7808.1627

نیک منش، ا؛ روشن چسلی، ر؛ فراهانی، ح؛ و صادقی، م. (۱۴۰۱). رابطه‌ی سبک‌های دلبستگی و رضایت زناشویی: نقش واسطه‌ای تعدیل‌شده‌ی رفتارهای دلبستگی. *فصلنامه پژوهش‌های نوین روان‌شناختی*، ۱۷(۶۸)، ۳۰۷-۳۱۷. https://dorl.net/dor/20.1001.1.27173852.1401.17.68.12.6

Bodfield, K. S., Putwain, D. W., Carey, P., & Rowley, A. (2020). A construct validation and extension of the adolescent attachment questionnaire (AAQ). *Journal of Social and Personal Relationships*, *37*(12), 3070-3082. https://doi.org/10.1177/0265407520951267

Cohen, S., Kamarck, T., & Mermelstein, R. (1983). A global measure of perceived stress. *Journal of Health and Social Behavior*, *24*(4), 385–396. https://doi.org/10.2307/2136404

Dobrowolska, M., Groyecka-Bernard, A., Sorokowski, P., Randall, A. K., Hilpert, P., Ahmadi, K., ... & Sorokowska, A. (2020). Global perspective on marital satisfaction. *Sustainability*, *12*(21), 8817. https://doi.org/10.3390/su12218817

Dugan, K. A., Fraley, R. C., Gillath, O., & Deboeck, P. R. (2024). Testing the canalization hypothesis of attachment theory: Examining within-subject variation in attachment security. *Journal of personality and social psychology*, *126*(3), 511–541. https://doi.org/10.1037/pspp0000488

Foster, S., Estévez-Lamorte, N., Walitza, S., Dzemaili, S., & Mohler-Kuo, M. (2023). Perceived stress, coping strategies, and mental health status among adolescents during the COVID-19 pandemic in Switzerland: a longitudinal study. *European child & adolescent psychiatry*, *32*(6), 937–949. https://doi.org/10.1007/s00787-022-02119-y

Fowers, B. J., & Olson, D. H. (1993). ENRICH Marital Satisfaction Scale: A brief research and clinical tool. *Journal of Family Psychology*, *7*(2), 176–185. https://doi.org/10.1037/0893-3200.7.2.176

Graves, B. S., Hall, M. E., Dias-Karch, C., Haischer, M. H., & Apter, C. (2021). Gender differences in perceived stress and coping among college students. *PloS one*, *16*(8), e0255634. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0255634

Hazan, C., & Shaver, P. (1987). Romantic love conceptualized as an attachment process. *Journal of Personality and Social Psychology*, *52*(3), 511–524. https://doi.org/10.1037/0022-3514.52.3.511

Işık, R. A., & Kaya, Y. (2022). The relationships among perceived stress, conflict resolution styles, spousal support and marital satisfaction during the COVID-19 quarantine. *Current psychology (New Brunswick, N.J.)*, *41*(6), 3328–3338. https://doi.org/10.1007/s12144-022-02737-4

Jenkins, A. I. C., Fredman, S. J., Le, Y., Sun, X., Brick, T. R., Skinner, O. D., & McHale, S. M. (2020). Prospective associations between depressive symptoms and marital satisfaction in Black couples. *Journal of family psychology: JFP : journal of the Division of Family Psychology of the American Psychological Association (Division 43)*, *34*(1), 12–23. https://doi.org/10.1037/fam0000573

Jurgens, S. M., Prieto, S., & Hayes, J. P. (2023). Inflammatory biomarkers link perceived stress with metabolic dysregulation. *Brain, behavior, & immunity - health*, *34*, 100696. https://doi.org/10.1016/j.bbih.2023.100696

Kural, A. I., & Özyurt, B. (2023). The relationship between attachment orientations and university adjustment among freshmen: mediating role of perceived stress. *Journal of College Student Retention: Research, Theory Practice*, *24*(4), 1078-1095. https://doi.org/10.1177/1521025120962017

Le Roux, M. C., & Wright, S. (2020). The relationship between pet attachment, life satisfaction, and perceived stress: Results from a South African online survey. Anthrozoös, 33(3), 371-385. https://doi.org/10.1080/08927936.2020.1746525

Li, X., Curran, M. A., LeBaron-Black, A. B., Jorgensen, B., Yorgason, J., & Wilmarth, M. J. (2021). Couple-level attachment styles, finances, and marital satisfaction: Mediational analyses among young adult newlywed couples. *Journal of Family and Economic Issues*, 1-18. https://doi.org/10.1007/s10834-021-09808-x

McNulty, J. K., Meltzer, A. L., Neff, L. A., & Karney, B. R. (2021). How both partners' individual differences, stress, and behavior predict change in relationship satisfaction: Extending the VSA model. *PNAS Proceedings of the National Academy of Sciences of the United States of America*, *118*(27), Article e2101402118. https://doi.org/10.1073/pnas.2101402118

Marchlewska, M., Górska, P., Green, R., Szczepańska, D., Rogoza, M., Molenda, Z., & Michalski, P. (2024). From Individual Anxiety to Collective Narcissism? Adult Attachment Styles and Different Types of National Commitment. *Personality & social psychology bulletin*, *50*(4), 495–515. https://doi.org/10.1177/01461672221139072

Martínez-Rubio, D., Colomer-Carbonell, A., Sanabria-Mazo, J. P., Pérez-Aranda, A., Navarrete, J., Martínez-Brotóns, C., Escamilla, C., Muro, A., Montero-Marín, J., Luciano, J. V., & Feliu-Soler, A. (2023). How mindfulness, self-compassion, and experiential avoidance are related to perceived stress in a sample of university students. *PloS one*, *18*(2), e0280791. https://doi.org/10.1371/journal.pone.0280791

Schetsche, C., & Mustaca, A. E. (2021). Attachment Styles, Personality, and Frustration Intolerance. *Health psychology research*, *9*(1), 24551. https://doi.org/10.52965/001c.24551

Shuster, C. L., Tate, M. C., Schulz, C. T., Reyes, C. T., Drohan, M. M., Astorini, A. G., ... & Robbins, M. L. (2023). Perceived Stress and Coping among University Students Amidst COVID-19 Pandemic. *COVID*, *3*(10), 1544-1553. https://doi.org/10.3390/covid3100105

Yılmaz Koğar, E., & Koğar, H. (2024). A systematic review and meta-analytic confirmatory factor analysis of the perceived stress scale (PSS-10 and PSS-14). *Stress and health : journal of the International Society for the Investigation of Stress*, *40*(1), e3285. https://doi.org/10.1002/smi.3285

Zheng, L., Luo, Y., & Chen, X. (2020). Different effects of attachment anxiety and attachment avoidance on depressive symptoms: A meta-analysis. *Journal of Social and Personal Relationships*, *37*(12), 3028–3050. https://doi.org/10.1177/0265407520946482

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-19]